

Numerul 16. Oradea-mare 20 aprilie (2 maiu) 1897. Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Parteniu Cosma.

Unaintarea unei națiuni nu se poate face decât cu ajutorul în acelaș timp a doi factori; prin dezvoltarea intelectuală și prin întărirea materială. Singurā ori care din acestea, nu ajunge pentru ca să ridice pe un popor și să-l țină la înălțime; ci este de neapărată trebuință, ca amândouă să-și dea mâna pentru ca să asigure succesul unui progres trainic.

Ceea ce privește stăruințele noastre pe terenul cultural, avem cuvinte să șicem, că începutul s'a făcut de mult; dar caută să recunoașcem că terenul material a ramas neglijat și că numai în timpul din urmă putem constata niște mișcări serioase, destoinice d'a da spriginul pentru afirmarea elementului nostru în aceste părți.

Gel mai de căpetenie fapt în privința aceasta este înființarea institutelor noastre de economii și credit, cari devin din ce în ce mai mult o putere de viață a națiunii..

Nu de mult, una din aceste bănci, mama tuturor, „Albina” din Sibliu a serbat jubileul de 25 de ani al înființării

asale. Din incidentul acesta întreaga presă română i-a adus tributul recunoștinței sale; noi am publicat atunci portretul și biografia primului fondator și director executiv al ei, al regretatului Visarion Roman. De asta-datā punem în capul foii noastre portretul demnului urmaș al aceluia, al actualului director executiv, sub a cărui conducere institutul a luat un avânt atât de mare, încât impune tuturor.

PARTENIU COSMA.

Di Parteniu Cosma, bărbatul despre care începem să vorbim, s'a născut la Beinș în 31 ianuarie v. (12 februarie n.) 1837. Părintele seu Georgie a fost cetățean de frunte, episcop primar al parohiei gr. or. Familia Cosma erā model de religiozitate și moralitate. În casa lor nu erā iertat să se injure; toți trebuia să cerceteze biserica și să postească toate posturile prescrise de biserică.

Studiile gimnasiale și le-a făcut în locul natal. Ca student a fost de la început și până la sfinc tot al doile eminent.

Crescut acasă în spirit bisericesc, după depunerea examenului de maturitate, a intrat pe cariera preoțească. La 1855 s'a încris la teologia din Arad, dar disgustat, după trei semestre, a părăsit

teologia și în 1857 s'a înscris la facultatea de drept a universității din Peșta, lucrând în cancelăria avocațială a lui Emanuil Gozdu și îndeplinind totodată și funcțiunea de cantor român la biserica greco-română de acolo. Acest post pe timpurile acelea îl ocupau tot studenți universitari. Gozdu îl iubiă mult și l-a ținut tot lângă sine chiar și după ce a ajuns comite suprem în Caraș și după ce s'a retras de la postul de comite suprem, ca secretar personal, onorându-l cu încredere și iubire părintească.

În același timp s'a ocupat și cu gazetăria. La 1861 a scris corespondențe „de pe galeria dietei” în „Telegraful Român”. Mai apoi a fost unul din aceia cari s'au angajat să redacteze „Concordia”, primul ziar românesc cu litere latine, întemeiat de Sigismund Pop, și a colaborat cu dnii Alesandru Roman și Ioachim Mureșianu, până la depărtarea sa din Peșta. Tot dânsul a fost și primul președinte al societății Petru Maior, înființată atunci.

Terminând drepturile în 1861, în anul următor făcî censură de avocat și se întoarse în locul său natal, la Beiuș, unde în același an a deschis cancelărie avocațială, fiind întimpinat din partea tuturor cu bucurie; iar în anul 1863 episcopul B. Papp-Szilágyi, l-a numit avocat dominal, în care calitate a funcționat 9 ani.

Cât timp a stat în Beiuș, a fost unul din conducătorii cercului, atât în afacerile politice, cât și în cele bisericăști. Casa lui a fost deschisă pentru toți românii.

La 1872 a fost ales deputat în cercul Beiușului, apoi reales în două rânduri, până în 1881, când „mijloacele constituționale” ale guvernului i-au smuls mandatul. Ca deputat a aparținut partidului național și în parlament s'a ridicat graiul la toate chestiunile; în deosebi s'a distins în cauza regulării referințelor urbariale din Transilvania, reprezentând vederile conferinței avocaților români din Transilvania.

Într'acestea, la 1876, s'a mutat la Sibiu. Acolo în anul următor a fost ales avocat al institutului „Albina”, post ce l-a ținut până la sfârșitul anului 1885, când a fost ales director executiv al aceluiași institut, pe care-l conduce și astăzi.

Pe terenul bisericăesc s'a început activitatea la 1868, ca deputat la primul congres național bisericăesc în Sibiu, unde a fost notarul comisiunii însărcinate cu redactarea „Statutului Organic”. Statutul Organic sancționat și publicat în Protocolul congresului din 1868 poartă subscrierea mitropolitului Șaguna ca președinte și a lui Parteniu Cosma ca notar.

De atunci și până astăzi a fost membru la toate congresele din Sibiu, și până când eră în Beiuș. la toate sinoadele diecesane din Arad; iar de când s'a mutat la Sibiu, la toate sinoadele archidiecesane. Atât în congrese, cât și în sinoade, a avut rol de conducător.

Ceea ce privește activitatea sa politică după mutarea sa la Sibiu, însemnăm, că în urma unei conțelegeri a mai multor fruntași români, Cosma cu Barițiu au convocat la Sibiu o conferință confidențială pe 17 octombrie 1880, pentru a discuta un program politic de acțiune comună între ungureni și transilvăneni. Acea conferință s'a ținut în locuința lui. Acolo s'a decis convocarea unei conferințe comune de delegați; iar în comitetul de 7, cu menirea d'a pregăti programul conferinței generale, a fost ales și Cosma, care a lucrat mai mult decât ori care. Conferința națională din 1881 a alegătorilor români din Ungaria și Tran-

silvania l-a ales în comitetul executiv, iar acesta l-a făcut președinte. Comitetul presidat de el a compus și publicat Memorandumul din 1883 al conferinței din 1881. La conferința națională din 1884 a declarat că se retrage de pe terenul politic și nu mai primi să fie ales membru în comitet. De atunci s'a pus toată activitatea în serviciul bisericeii, al Asociațiunii și mai cu seamă în al institutului „Albina”.

Despre activitatea sa pe terenul bisericăesc vorbim mai sus. La Asociațiune este membru de la înființarea ei și — de la mutarea sa în Sibiu — face parte din comitet, fiind unul din cei mai activi membri. El a inițiat în 1881 aranjarea expoziției, și după ce guvernul n'a admis ca Asociațiunea să o aranjeze, el a propus ca comitetul Asociațiunii să se constituie în comitet particular pentru aranjarea ei, el a fost și președintele comitetului aranjator. El a propus înființarea școlii de fete cu internat în Sibiu și tot el a fost și este cel mai activ pentru procurarea mijloacelor cu cari s'a făcut posibilă edificarea școlii și se face posibilă susținerea ei.

Activitatea sa de frunte înse, care fără 'ndoială îi atrage recunoștința obștească, e dedicată institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu. Munca sa neobosită a și fost încoronată de succes, căci de când dânsul este directorul executiv, de atunci „Albina” a făcut din an în an progrese mai mari și a devenit un factor puternic în dezvoltarea întăririi noastre culturale-materiale.

Acțiunile institutului erau până la 1886 sub nominal; de atunci se ridicaseră peste 300 fl.; iar astăzi, de și în 1895 numărul lor s'a urtat la dublu, totu: sub 250 fl. nu se pot căpăta.

O privire în conspectul de la finea Raportului despre adunarea generală din anul ~~1895~~ arată aceasta în modul cel mai elocvent.

Iată câteva poziții în sume rotunde:

	în 1885	în 1896
1. Depuneri spre fructificare	1.750.000	5.500.000
2. Fondul general de rezervă	46.600	100.000
3. Fondul de pensiuine al funcționarilor	15.700	115.700
4. Fondul special de rezervă	—	51.700
5. Fondul de garanță pentru scrisurile fonciare	—	200.000
6. Scrisuri fonciare în circulațiune	972.000	2.050.000
7. Revirimentul casei	13.000.000	36.000.000

Sub conducerea lui a înființat „Albina” measa studenților, la care 50 de tineri studenți români capătă prânz gratuit; iar în anul acesta a creat un fond de 20.000 fl. pentru înființarea unui internat de băeți în Sibiu.

Afară de aceste, Parteniu Cosma, încă din 1889 este membru al Reprezentanței fundațiunii lui Gozdu și face parte din o mulțime de corporațiuni civile și bisericăști din Sibiu, ca președinte, vice-președinte ori ca membru.

S'a însurat de două ori. Prima sa consoartă, flica farmacistului George Stupa din Peșta, a încetat din viață la câțiva ani. Însurat a doua oară, soția sa dna Maria n. Roman, — nepoata de frate a Esc. Sale archiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul, presedinta Reuniunii femeilor române din Sibiu, care a înființat școala elementară română de fete de acolo, — îi este o vrednică tovarășă în munca pentru dezvoltarea progresului național și, binecuvântați de familie, duc o viață conjugală din cele mai fericite.

Macabră.*

Ploaie. Vremea trage-a boală.
E noroi în curtea goală
Și noroi afară 'n drum.
Pe sub jghiabu- nevățitorii
Apa curge 'n tuțuroaie,
Iar pe geam spălat de ploaie
Veți în aer umez norii
Ca o pătură de fum.
Peste locul care 'nghiata,
Vânt de toamnă, fără viață,
Bate rece de la deal.
Tot ce-i verde 'ngălbenește;
Nu mai crește nici o floare;
Iarba tremură și moare
Lângă zidul ce 'ngrădește
Precajma vechiului spital.
Și salcâmi de pe-aproape
Lasă frunda să se 'ngroape
În nisipul de desubt;
Nici o pasăre nu zboară
Ca din drumu-i să se-abată
Pe vr'o creangă despuiată;
Nici un cuiș stricat de cioară
N'a ramas pe vărful rupt.

Se 'nnoptează. Frig e-afară.
Felinarul de la scară
Stă de paxă somnoros,
Tocmai cum în miez-de-noapte
Sentinela din casarmă
Își proptește cotu 'n armă
Și, pândind s'audă șoapte,
Simte somnul dându-l jos.
Vine vremea de răpadă.
De departe, din ogradă,
Iarna 'ncepe-a face semn.
Vântu 'n fugă par că strigă,
Și 'n grădină când stă 'n cale.
Poarta geme 'n balamale,
Iar frântura de verigă
Bate 'n stîngă de lemn.
Goale, sparte, schilodite,
Bânci de scânduri, putredite,
Dorm alături de zaplaz;
Dorm pe jos ca vai de ele
Osândite 'n frig s'adaste
A troenilor năpaste,
Când, cu sfêrcuri de nuiele,
Geru-ți tae din obrax.
Ici și colo-i câte una,
Belegită de furtuna
Ce dezgrădină uluci;
Doar picioarele înfipte
I-au ramas la bătrânețe,
Negre, slabe, lungărețe,
De-ai gândi că veți pe cripte
Niște capete de cruci.
Și pe-afară nimeni nu e.
Apa 'n curte se tot sue,

Iar părae fără șir
Duc cu ele tot nisipu-i, —
Pe când tu, remas de-o parte,
Simți trecând un duh de moarte
Și, cu spaima 'n gând, te 'chipui
Într'un colț de cimitir.

În spital, pustietate.
Rare ori picior străbate
Lungul sălilor la rënd.
Lângă treptele de scară
Cu vergele prinse 'n rampă,
Doue trei lumini de lampă,
Ca 'ntr'o sală mortuară,
Ard a lene, fumegând.
Sânt crăpați părății 'n doue.
Umezeala, de când ploaie.
S'a urcat mai sus de prag.
Când te uiți la rogojina
Așternută jos, pe scânduri.
Veți cum pleacă 'n rënduri-rënduri
Urme roșii ca rugina
Depărtându-se 'n zigzag.
Simți căldură aeră 'n aer
Și se-aude tors de caer
În gâtlee de pătimaș.
Te trăsnește 'n cap duhoarea, —
O duhoare care vine
Din odăile vecine,
Unde umblă peșitoarea
Pentru vecinicul locaș.
De urttul vremii rele,
Osândiții strînși în ele
S'au culcat mai toți și dorm.
Une-ori, încet, tăcută,
Câte-o umbră de femeie, —
Care caută să 'ncheie
O cămașă desfăcută
Pe vr'un pantece enorm,
Ori să mângăe-o copilă
Fără mamă, fără milă,
Și-adâncită 'n somnu-i calm, —
Își tărește 'ncet păpușii
Printre paturile goale
Prefăcute 'n cuiș de boale,
Și, făcându-și semnul crucii,
Dice-o rugă dintr'un salm.
Unu-asudă ca la muncă,
Prins de friguri; altu-aruncă
Poala plapumei pe jos,
Și, visând o sănătate
Ce s'a dus de-atâta vreme.
Mișce buzele s'o cheme
Și cu degete uscate
Prinde visu-i mincinos.
Mai departe, se deșteaptă
Slăbănogul, care-așteaptă
Nici el nu mai știe ce;
Epilepticul răznește;
Ici, pe unul, când se-apleacă,
Tusea ofțicei-l înneacă;
Iar un altul socotește
Pân la ziua cât mai e.
Și trosnesc în soba veche
Niște așchii; la ureche
Vine glas de vreme rea;
Pe la geamuri, vântul fuge;

* Di Haralamb G. Lecca, unul din cei mai buni poeți tineri ai noștri, care în anul trecut a publicat la București un volum sub titlul «Prima», cu o prefață de dl B. P. Hașdeu, cu această frumoasă poezie inedită întră în rëndul colaboratorilor noștri, unde îl salutăm cu bucurie.

Ușa mare de la scară,
Când cârligele de-afară
Se tot leagănă 'n belciuge,
Țipă 'n loc de cucuvea.

Noapte lungă de noembrie!
Simți că-ți umbliă frig prin membre,
Și gândind c'o să murim
Și că nu șcim cum ne 'ngroapă,
Ori ce viață 'n agonie
Ni se pare-o jucărie,
Fie-care pat o groapă,
Iar spităul țințirim.

HARALAMB G. LECCA.

Paștile!

Paștile! ce sfânt, sublim cuvânt! Reinvierea naturii
amortite, — care după un lung timp de repaus,
și uniformitate plictisitoare, desfășură odoarele a-
bundante, serbând inaugurarea ei triumfală cu —
paștile!

Ele ne aduc primele ramuri verzi, simbolul
speranței. Ele ne aduc prin adierea aerului cald inver-
direa pământului, resar și înflorește mii de toporași,
clopoței, și viorele, înbălsămând atmosfera cu miresele
lor dulci. Ele ne aduc salut de peste „nouă mări și
nouă țări” prin oaspeții vechi și iarăș noi, prin dra-
guțele rëndunele, cărora le previne bătându-le calea fal-
nic, iscusit, seriosul cocostire

Stehuri, stoluri vin miștelele din calea depărtată, și
ne înveselesc nespun demult, prin activitatea lor agilă,
născând în noi dorul de imitare.

Paștile string și adună mădularii familiei: părinți,
copii, frați, surori și prieteni, împrașciați prin lume, ca
să petreacă la olaltă, împinși de magicul cuvânt —
paștile!

Chiar bolnavul robăt de dureri grele, legat de pat
prin suferințele sale amare, i se ivește o rază de spe-
ranță alinătoare cu sosirea — paștilor!

Toți și toate ne înveselesc și întăresc cu impuls
nou de viață! Insuflețiți și încrezuți, cu dor de viață
pășim înaintea, influențați de magica sosire a — paș-
tilor!

Poporul creștin de rënd, așteaptă sosirea lor —
după lungi zile de post și nfrânare — cu dor și pie-
tate, ca recompensa abnegării de sine și a credinții
sale tari.

Pentru creștinism în genere sânt ele triumful te-
năcității învingătoare, care a eliberat lumea de păca-
tul greu al egoismului, învășându-ne a vedea cu alți
ochi, cu alte simțeminte nobile, dumnezeiești, ridicân-
du-ne de la robia pământului spre alte lumi, — spre
lumină! cu — paștile!

Îmi aduc aminte ca copil — născută din sinul
poporului — cât farmec avea acest nume neconșciut
de alta însemnătate creștinească biblică ori istorică de-
cât numai de simplul farmec ce-l avea numele, cu care
erau împreunate atâte plăceri și bucurii la — paști!

Doriam ca aceste zile pline de plăceri inocente,
să nu mai aibă sfârșit, și dacă au trecut odată, trăiam
în dulcea speranță și ferbinte-mi dorință să le mai
ajung odată. Noaptea spre Paști me necăjiam să nu

adorm, ca apoi cu atât mai timpuriu să le ajung. Dacă
totuș m'a învins somnul, cât farmec, câtă fericire nu
eră în zori de zi când me treziă mama, ca să me pre-
pareze cuviincios spre întimpinare tatei, care va sosi
curend de la biserică cu paștile!

După datina moștenită de la strămoși scoborându-me
din pat, trebuiam neapărat să calc pe o bucată de fer,
ca să fiu tot anul sănătoasă și tare ca ferul, apoi me
spălăm cu apă, în care eră pus un ou roșu, o mo-
nedă de aur și una de argint, să fiu roșă ca oul, albă
și curată ca argintul și avută (prețioasă) ca aurul.

Iată că sosește tata! cu fața veselă, întimpinat
fiind de mama, care me luă de mână, urmată de ser-
vitori și servitoare. Toți plini de bucurie și evlavie
adâncă am întărit îmbucurătoarea șcire adusă și îm-
părtașită de tata cu atâta mândrie și tărie că — „Chris-
tos a înviat” cu un puternic „Adevărat că a înviat”!

Urmară apoi împărțirea păștei și a ouălor sfin-
țite de însuși tata la toți și toate, cu felicitări ocașio-
nale și dorințe pentru fiecare în parte.

O! cât farmec nu eră pentru mine în procedura
acelor datini străbune? câte iluzii! câte combinațiuni
se năceau în gândul meu de copil despre aceste zile
fericite!

Au trecut mulți ani cu valuri variate, dar nici
odată n'au trecut Paștile pentru mine ca să nu-mi re-
amintesc, să nu sorb mângăierea din sucul acelor amin-
tiri fericite din copilărie.

Astăzi trăesc în alte lumi, departe, departe de
aceea lume fericită, trecută cu farmecul ei dulce, cu
datinele ei strămoșești, și cu viața patriarchală ce dom-
nia între stăpân și slugă, împlinind fiecare la postul
seu datoria sa.

Astăzi sânt săracii de iluziile aurite de pe a-
tunci, în schimb, gârbovita de povara așteptării
slăbită în luptele cursului vieții ce le însoțește
pași între idealurile-mi sublime și realitatea crudă, și
cu atât mai lacom din acele amintiri ale copilăriei, îm-
binate cu sfânt sublimul cuvânt — Paștile.

MĂRIOARA Z. PETRESCU.

Dacă vrei să intri undeva, gândește-te cum ai
să ieși.

Reutatea oamenilor nu e biruită de vreme, nici
nu e indulecitate de binefacere.

Machiavel.

Răsboiul care exaltează cele mai nobile facultăți
ale omului, naște în el ferocitatea și-l aduce adesea la
animalitatea primitivă.

Albert Duruy.

O faptă e legată de motivul ei, ca un efect de
causa lui.

Omul cădută în totdeauna mănjeșce mâna care-l
ajută.

A înlesni prietenia între femei și bărbat, este în
cele mai multe împrejurări a-ți face ție însuși împu-
tări.

Cornelia Emilian.

FRANCISCA DA RIMINI.

Dat uitării . . .

Ce mult doriām să ne 'ntēlmim,
În ochi să mi te strecuri,
Și cu neșaf să ne privim,
Ca 'nstreinați de secol.

Și me prindeam, fără să ș. iu,
În a gândirii lume,
Și te vedeam creată vin,
Și te strigam pe nume.

Și 'n urma xbornicului gând
Te resfrângeai senină;
Simțiam cum dornic mi te strng,
Și cum me strângi de mână.

Și descleștând al gurii colț,
Îmi surteai isteacă,
Iar eu de-asupra mândrei bolți
Părea că 'not în rațe . . .

Căci în momentul, când eu dor
Ne-am despărțit și jete,
Ne-am fost jurat etern amor
Și seurtă revedere.

Eră pădurea verde-atunci
Și frunza eră deasă,
Și pasări mii cântau prin lunci
Cântarea lor aleasă.

Dar astăzi codru-i vestejit
Și frunza lui e rară,
Iar paserile de urit
S'au dus în altă țară.

Și ca tabloul trist de-acum,
E trista mea viață,
A fericirii mele drum
A dispărut în ceață.

Zădarnic caut urma lui
În umbra desperării;
S'o regăsesc speranță nu-ș,
Oăci tu m'ai dat uitării . . .

VASILE MEȘTER.

Soția. — Ce ai acolo, dragă, între manuscripte?
Soțul. — Suvenirii scumpe asupra călătoriei
noastre din luna de miere.

Soția. — Și ce anume?

Soțul. — Notele de plată de pe la oteluri, restau-
rante, teatre, etc.

? ! ?

La un examen de licență în drept.

Profesorul. — Admite cazul, domnule, că dta ai
drepturi eventuale asupra unei importante moșteniri.
Ce ai face, în regulă generală, înainte de a pune mâna
pe bani?

Candidatul. — Datorii.

Patriarhi, mitropoliți, episcopi greci
în țările române și 'n deosebi la București.

II

De la 1453 până la începutul secolului XVI supă-
raseră cu lăcomia și 'ntețitele lor cereri de aju-
toare pe Domnii țerilor române atât de cumplit,
incât, la 1508, Bogdan-Vodă al Moldovei ia o mē-
sură extremă în contra celui mai înalt din înalții
prelați ai Orientului ortodox.¹ Ioakim, patriarhul
Constantinoplei, se hotărise să vină în Moldova pen-
tru a aduce el singur, în persoană, Domnului, Țerii și
Poporului, patriarcala sa binecuvântare. Se pornesc cu
alaiu din Tarigrad și se 'ndreaptă spre Dunăre. Bog-
dan-Vodă știea că Ioakim fusese ales patriarh de cu-
rând, și se pricepea minunat de bine pentru ce vine
în Moldova. Nici una, nici două: Domnul ordonă bo-
ierilor, ispravnici la graniță, să oprească pe patriarh
la Dunăre, și să-i spună verde că țeara lui Bogdan-
Vodă este închisă-ferecată pentru I. P. S. părintele
patriarh; că n'are voie să pună piciorul într'nsa; că,
la rigoare, îl vor oprî cu forța de a nu trece Du-
nărea.

De rușine, dice Șincai, Ioakim a murit.

Nu toți erau atât de slabi de ângeri. Ioakim
moare, dar această nenorocită întemplantare nu oprește
pe Ieremia II, tot patriarh al Constantinoplei, să co-
linde întreaga țeară a Moldovei la 1541, trei-deci și trei
de ani după rușinea pățită de Ioakim, și să șadă la
Tergoviște, la Radu-Vodă, până după 17 septembrie
1543.²

Dragă Doamne, cum nu erau să vină?!

Inchinarea moștelor încasate de dăruire de
1500. Paralele cu pungele strigăteu patriarhilor și
representanții lor tot de la această epocă încasate de
Neagoe Basarab și, după el, n'a fost Domn, n'a fost
Doamnă, care să nu dea, fie în mână, fie trâmțind
parale, și scule, și aur, și argint, și pietre prețioase la
mănăstirile creștine ortodoxe ale Asiei, ale Africeii, ale
Peninsulei balcanice.³

Erau întēlu daruri, dăruiri de bună voie; deve-
nă pe urmă, din cauza nesmintitei lor periodicități, în-
datoriri pe cari patriarhii, mitropoliții, episcopii greci
le cereau cu o poruncitoare stăruință.

Într'al XVI-lea secol, mitropoliții țerilor române
obiciuiseră pe patriarhii Constantinoplei cu anumite
daruri, ajutându-i, pe lângă aceasta, și cu autoritatea
lor, să-și stringă veniturile ce aveau de pe la mănăsti-
rile și moșiele închinare lor. Drept aceasta, patriarhii
Tarigradului ajunseră cu timpul să creadă că mitro-
poliții Munteniei sânt datorii să le dea ca un fel de
tribut, ca un dinar al sfântului Petru.

Mitropolitul român, care nu se siliă a-ș îndeplini
datoria, eră reu vădut de patriarhia, pe urmă amen-
nințat cu anatema, și 'n fine caterisit. În 15 septem-
bre 1615, mitropolitul Luca al Munteniei este caterisit de
patriarhia Constantinoplei, pentru că nu mai dă τὸ νενομί-
σθαιον ἐπιτίμιον ἢ ἐτέραν τιναβολήθειαν εἰς τὰς ἀναγκαίαις τῆς

¹ Șincai (ediț. 1883, Iași): An. 1508.

² Archivele Statului: Conдика Episcop. Buzelui, n. 1,
pag. 103. — Cf. Șincai: An. 1541

³ Emile Legrand: Recueil de Docum. grecs relatifs à
l'histoire de la Roumanie (Paris, Welter 1859), passim. Cf.
Magazin Istoric. vol. 1, pag. 110 și urmât.

καθ' ἑμῶς ἐκκλησίας ὡς καὶ οἱ λοιποὶ συνέδελφοί αὐτοῦ δεξιότης.¹

Patriarhul spune pe față că n'a dat parale, și de aceea e caterisit. Parale! parale! și mereu parale! Și când mitropolii mărturisiau și se jurau că nu au, patriarhii răspundeau fără greși:

— În țările române, paralele nu lipsesc nici odată.

E o curioasă credință pe care toți acești stâlpi ai Bisericii Resăritului au avut-o încă din secolul XVI că, adică, pământul țărilor române, pe lângă bogățiile lui naturale de pe suprasol, are în subsol, nu mine de aur, argint, fier și carbuni, ci comori îngropate pretutindeni, comori mari, nesfârșite, de monede de aur, de bani de argint, de străchini și ulcele de pietre prețioase.

Și să nu credeți, domnilor, că e glumă. Documentele, Șincai, faptele probează această credință a călugărilor greci de ori ce treaptă.

Me rog: la 1543, niște țărani români găsesc în Transilvania, în riul Streiul sau Sargețul, peste 400.000 de galbeni de aur cu efigia lui Lisimach, fiecare galben valorând câte patru galbeni ungurești; și mai găsesc și sloiuri de aur, și sloiuri de argint. Vestea acestei colosale descoperiri se răspândise în tot Orientul și, combinată cu legendele despre alte comori din țările române, făcuse pe călugării greci să creadă că nu e, în Muntenia ori în Moldova, mănăstire, și nu e biserică, care să nu aibă comoară ascunsă.²

Dintr'această credință, șeiți ce a rezultat? Întocmai ceea ce rezultă azi la Monte-Carlo, când s'apucă unii să ghicească, prin calculul unor șubrede și înșelătoare probabilități, numerile cari vor eși la rolină. La noi, călugării greci de pe la mănăstiri făceau, după probabilitățile legendelor și cunoștințelor lor proprie, liste complete de mănăstirile cari au visterii sau comori îngropate în pământ pe lângă ele sau în temeliile lor, sau pe la moșiele ce aveau.

O asemenea listă de mănăstiri cu comori o avea la 1637 mitropolitul Românilor din Ardeal, Ilie Jorest, călugărul recomandat de Matei Basarab lui George III Racoți, Domnul Ardealului. Un călugăr grec i-o dedese scrisă grecește atât pentru comorile din Muntenia, cât și pentru cele din Moldova, cât și pentru cele din Transilvania. Când mitropolitul Ilie Jorest fu caterisit de Racoți, această listă cadu în mâinile Ungurului. Fu, bine înțeles, citită și, credul ca toți contemporanii sei, Racoți puse de săpă doue luni la Orlat, lângă Sibîu, sub munte. Nu găsi nimic, de și lista călugărului grec afirmă că acolo este comoara.³

Și tot astfel în multe părți. Că erau comori îngropate, și încă nu puține, faptul din 1543 o probează și faptul. Că Domni, boieri și neguțatori aveau obicei să adunare groape bani la vremuri de mare cumpănă, ne-o dovedește un alt fapt petrecut la 1660, când Constantin Șerban Basarab se repede spre București — George Ghica era deja Domn, — desgroapă visteria ce îngropase în marginea Bucureștilor și fuge dinaintea lui Ghica care venia cu Turcii. Dar toate acestea nu autorisau pe egumeni a crede că tot pământul țărilor

române, toate mănăstirile și bisericile lor erau burdușite și ticsite de comori.⁴

Ei, egumenii, episcopii, mitropolii și patriarhii credeau și, de aceea, veniau, veniau într-una la București și la Iași.

III

Evlavia, din ce în ce crescândă a Domnilor și a boierilor, îi cheamă, îi cinstiă, îi imbogăția. Nu mai erau Domni ca Bogdan-Vodă, să-i oprească la Dunăre. Din contră: acum li se trâmtea boierii spre întimpinare, și se ridicau Bucureștii în picioare cu icoane, steaguri, făclii, preoți și cântări ca să primească pe un Jeremia, pe un Dosithie, pe un Parthenie, pe un Macarie al Constantinopolei, al Antiohiei, al Ierusalimului sau al Alexandriei.

La 1619, patriarhul Constantinopolei era la București. Marele, bogatul și bătrânul Vornic Cernica, cu soția lui, jupănița Kiajna, roagă pe patriarh să adauge la testamentul lor blestemul lui patriarhicesc, ca nu cumva să se schimbe daniile ce ei făcuseră, fiind fără copii, mănăstirilor Paserea și Cernica. Și patriarhul, în schimb poate al unei moșii sau cine știe al câtor punji de bani, scrie blestemul pe care, cu spaimă sfântă, Marele Vornic Cernica l-alătură pe lângă testament.⁵

De la Radu Șerban Basarab, din pragul secolului XVII și până în secolul nostru, Domni români și fanarioți amestecă pe patriarhi și pe episcopi în judecarea proceselor. Ca să se descopere dreptatea, se trâmteau imprecinații să jure în biserică înaintea patriarhului, asistat de mitropolitul țării. Nu era puțin lucru să juri înaintea lui Macarie, patriarhul Antiohiei, Siriei, Arabiei, „Kilikiei“, Iviriei și a toată Asia, care prin tălmăciu își spunea:

„De vei ști și de vei lăgădui, mare blestem și groaznică afurisaniă să fie asupra ta. De nu vei mărturisii adevărul ca un netemător de Dumneșeu, să fii proclat și afurisit de Domnul Dumneșeu a tot fiitorul și de 318 părinți de la Nikea, și de toate sfintele soboare, așisderea și de Smerenia noastră. Fierul și pietrele să se topească și să se risipească, iar trupul teu, după moarte, să rămână întreg, umflat și în veci nedeslegat; să moștenești bubele lui Chiezin, să fii tremurând și suspinând pe pământ ca și Cain. Lucecurile și ostenele, și toate agoniselile tale să fie într-o pericinne, și mânia lui Dumneșeu cea viitoare să se pogoare pe capul teu. Fața lui Dumneșeu să nu o vezi, și la judecata de apoi să eși osândit, și diavolul să stea de-a dreapta ta. Să te îmbraci în blestem ca într-o haină, și ca untdelemnul să între în trupul teu, și procopseală într-o toată agoniseala ta, să nu ai, nici să se aleagă de casa ta ca praful, până nu vei mărturisii adevărul“.⁶

Gândiți-ve, domnilor, la un evlavios creștin, Român din secolul XVII, și spuneți dacă se putea să-i fie plăcute ori indiferente asemenea cuvinte, ce i le citea un episcop sau mitropolitul, pe când patriarhul îl străpungea cu privirea, iar diaconii îl tămăiau împrejur ca să gonească pe Necuratul.

¹ Șincai: An. 1666. — Cf. Mag. Istor. I pag. 318, despre byriile cu bani ale lui Constantin-Vodă Șerban, băgate în helășteul de la Dobreni, proprietatea lui de lângă București.

² Archivele Statului: Condița Mitropol. din București n. II, hrisovul moșiei Brănești, an. 1619.

³ Archivele Statului: Condița Mitropol. din București, n. II blestem pentru mărturia al lui Neofit Mitropolitul din 1741.

¹ Legrand: op. cit. pag. 3. — Καθὰ τοὺς τοὺς Ἐγγυρολογίαις Λουκά.

² Șincai: An. 1543. — Cf. tot Șincai: an. 1604 (niște boi de aur) și anii 1643 și 1666.

³ Șincai: An. 1643.

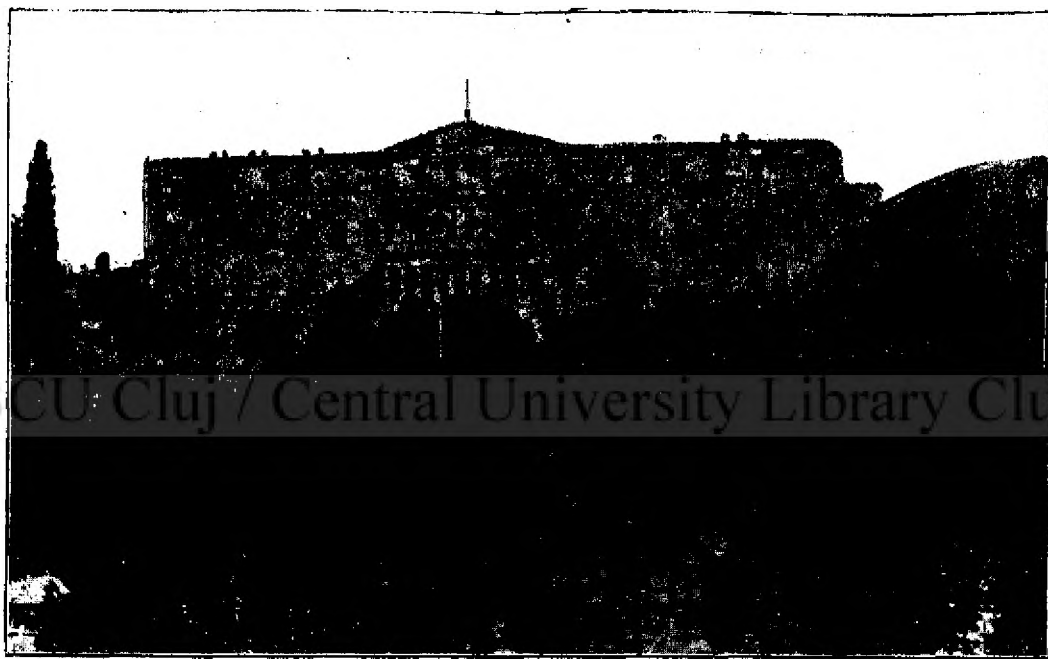
Blestemele veniau câte odată de la Constantinopole, când patriarhii nu erau în țeară; la București sau la Iași. Se aduceau blesteme din capitala Sultanelor, tocmai cum se aduceau la Paști de-ale băcăniei și zaharicale. Un blestem patriarhicesc și o zaharică grecească! — Contrastul e gentil. Bine 'nțeleș că se plăteau blestemele, precum se plăteau și zaharicalele, numai că primul era însușit de mai scump.

La 1637, în timpul lui Mateiu Basarab, Teofan, patriarhul Ierusalimului, trimite din Constantinopole o carte de blestem pentru tot satul Călimăneștilor, pentru satul Bogdăneștilor și pentru toți călugării de la mănăstirea Cozia, ca să spună adevărul într'un proces ce aveau cu Vornicul Andronic.¹

Când Domnul Țării ridică pe un boier la treapta

În timpul lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, se isca mare ceartă între Slugerul Serban Stîrbei, ginerile lui Ivașcu Băleanul, și între Drăgușin Vistierul, strănepotul Banului Stoica Merișanul, pentru hofărnicia frumoasei moșii a Merișanilor din județul Teleorman. Boierii, numiți de Domn, pentru mergerca la fața locului, au între hărțile lor și cartea de blestem a lui Iacob, patriarhul Ierusalimului.¹

Adeseori, țeranii, ca și boierii, eludau blestemul și urmările lui astupându-și urechile, și făcându-se că nu se uită, nici n'aud. Eh! dar ce-i pășă inaltului prelat?! Principalul eră pentru el că parale, daruri, moșii eșiau din ce în ce mai multe, căci ei legau, ei deslegau. Ați, te legă cu un blestem mai țapen decât cum eră legat Prometeu pe stâncele Caucasului, iar

PALATUL REGELUI GRECIEI IN ATHENA.

de mare Vistier și-i da pe mână banii domnești, pe lângă hrivovul de boieria se alătură și cartea de blestem iscălită de toți patriarhii Resăritului, adevă de câte-și patru, — precauțiune anodină, care n'a oprit pe unii din vistieri de a face în finanțele Țării oarecari mușafirnice marghioli și meșteșugite sfeteriseși, cum se arată, bunăoară, din marele proces al lui Stroie Leurdenu, Radul din Fărcaș și Tudor Cămărașul, primul Vistier-Mare, al doile Vistier și al treilea însărcinat cu averea personală a principelui.²

¹ Arhivele Statului: Condica Monast. Cozia, pag. 33. — Vornicul Andronic este din neamul Botenilor. Veși Cond. Mitropol. Tergoviște, hrivovalele schitului Vulcana, pag. 481.

² Magaz. Istoric I, pag. 126.

măne te deslegă de remăncai mai ușor și mai ifliu ca fulgul pe de-asupra apei.

— Cum să mergem la raiu, părinte? întrebă un țeran bătrân din Normandia pe preotul satului seu.

Preotul response tot printr'o întrebare:

— Ce ție, taică, clopotele bisericelor? cum cântă ele?

Țeranul response:

— Dando! dando! dando!

— Așa se merge la raiu, response preotul: dând, dând, dând!²

¹ Arhivele Statului: Condica Brancovenească (1692—1713) pag. 608.

² Paul-Louis Courier: Oeuvres complètes.

Aşa făceau la noi și boierii, și neguțătorii, și ju-pănițele fără copii, și Domnii-Tării: dau, dau și ia-răș dau.

Moși, livezi, păduri, mori, stupi, vite, toate bu-catele și toate veniturile încăpeau pe mâna egumeni-lor de la mănăstirile închinatelor celor patru patriarhii și Stului Munte.

G. I. IONNESCU-GIÖN.

Călătoria lui Nansen.

— Viața pe bordul corăbiei „Fram”. — Părăsirea corăbiei. — Nansen și Johansen. —

Curând după reîntoarcerea din călătoria sa spre Po-lul Nord, exploratorul Nansen a publicat un studiu interesant, în care a descris cu de-amănuntul pe-ripențele călătoriei, observațiile științifice culese, diferitele aventuri și pățanii, etc.

În descrierea aceasta, sînt doue capitole inte-resante: unul privitor la traiul pe bordul corăbiei „Fram” și celalalt la călătoria făcută de Nansen și Johansen spre Polul Nord, după ce a părăsit corăbia.

În tot timpul călătoriei, până la 22 septembrie 1893, toți cei ce se aflau pe bordul corăbiei munciau cu zor, de dimineața până seara, fie pentru cercetări științifice, fie pentru întreținerea vasului în stare bună. Programul era următorul:

Sculatul la ciasurile 8. Dejunul: pâne neagră (se-cară și grâu), brînză, pastramă de vacă sau de oae, șuncă, limbă sau slănină afumată, caviar, morun, bis-cuiți de făină de ovės cu marmeladă de portocale sau cu un compot oare-care. De trei ori pe săptămână, pâne proaspătă și adese-ori prăjituri. Ca băutură: șo-colată, ceai sau cafea.

După dejun, diferite lucrări, hrănirea cânilor, aju-tarea bucătarului pentru a pregăti prânzul. Acesta con-stă din trei feluri: supă, carne și desert, — sau: supă, pește și carne — sau: pește, carne și desert; pe lângă carne: cartofi, zarzavaturi sau macaroane. Băutură: bere și, mai târziu, limonadă.

„Cred, scrie Nansen, dând aceste detalii, că mân-cam bine; semănam cu porcii grași: unul sau doi din-tre noi au făcut burtă și li s'au îngrășat obrazii”.

După prînz, care era în general vesel, treceau cu toții în bucătărie, care servia și ca sală de fumat. Afară de rari excepțiuni, fumatul era oprit în cabine și în salon. După un repaus mai mult sau mai puțin lung, fiecare se întorcea la lucrul lui până la vremea cinei: la ciasurile 6. Cina se compunea din aceleași bucate ca și dejunul.

După cină, membrii echipajului treceau în bucă-tărie, unde fumau și discutau; după aceea, se întor-ceau în salon, unde își petreceau restul serii, sau în partide interminabile de șah, sau cu cititul, sau cu jo-cul de cărți, totdeauna foarte animat, în care cei mai iuși de fire și mai puțin norocoși își perdeau, dacă nu cămașă, cel puțin porția de pâne proaspătă.

Unul sau altul se punea la orgă (nimic nu lipsia pe bordul corăbiei „Fram”) și, cu ajutorul manivelei, cântă câteva melodii plăcute. Adesea-ori intervenia Io-hansen, care punea mâna pe harmonică și cântă: Oh! Suzanna! sau Marșul lui Napoleon prin Alpi într-o barcă.

Calcatul la ciasurile 12. În timpul nopții, mem-bri echipajului stăteau pe rând de pază, câte un cias fiecare.

Când Nansen și Johansen au părăsit corabia „Fram” pentru a face, cu săniile și cu un Kayak, dru-mul spre nord, traiul lor de până aci s'a schimbat.

Duminecă, 24 martie — scrie Nansen, vîntul de nord-vest ne taie obrazii ca cu cușitul. Eri, nu cred să fi făcut mai mult de 7 mille. Spinările aproape ni se rup când ne plecăm să ridicăm sania greu încărcată. Țilele se măresc: nu vom întârzi de a ave soare la miezul nopții... Aseară am omorît pe Livjaegeren și ne-am căsnit mult până să-l jupuim și să-l împărțim în 27 de porții.

Ghiața continuă a fi în general rea; câinii trebuie mereu ajutați: săniile se restoarnă și trebuie ridicate; pe cărările primejdioase trebuie duse pe sus. Când se apropie seara, călătorii sînt cuprinși de un somn ire-sistibil și de oboseală. Ochii li se închid și oamenii merg dormind și nu se deșteaptă decît când cad în vre-un hop.

Îndată ce găsesc un loc scutit de vînt, se opresc. Pe când Johansen îngrijește de câni, Nansen ridică cortul, umple oalele cu ghiață, aprinde lampa. Începe cina.

Ea se compune din lobscus, (carne și cartofi us-cați) — sau dintr'un fel de rasol de pește, cunoscut în Norvegia sub numele de fiskegratin și făcut, la o latitu-dine de 85°, din pește pulverizat, din făină și unt; din trei în trei zile se mănăncă supă de fasole, linte, mazăre, cu pâne.

Îndată ce Johansen isprăvia cu câinii, aducea ob-iectele de bucătărie în cort. Se întindea patul-sac și se închidea ușa. Cei doi călători se vîrau în saci pentru a-și desghieța hainele de pe ei. În timpul zilei, exha-lațiunile umede ale corpului intrau în rufe cari, apoi, înghețau.

Hainele exterioare deveniau tari ca o cuirasă. La ori ce mișcare, ele scărțălau. În sac, hainele se muiau încet. De câte-ori se vîrau în saci și se culcau, ei nu puteau adormi decît târziu. Cel puțin un cias, le clăn-țăneau dinții în gură. În sfîrșit, ghiața se topia, dar hainele rămăneau umede; a doua zi, ele înghețau din nou și așa mai departe. Nansen, ca bucătar, stătea mai mult deștept pentru a supraveghia operațiunile culi-nare. Johansen motăia lângă el.

Cît timp au petrecut singuri în acele regiuni reci, toată bucuria existenței lor se mărginea la dormit și la mîncare și la lungi și obositoare călătorii. Adese-ori, li se închideau ochii, mâna li se opria aproape de gură, și recădea inanimată; mîncarea se imprășciea pe jos. Când și când, călătorii beau și apă fiartă în care puneau puțin lapte.

„Chiar și când dormiam tun — dice Nansen — visam că ne urmăim drumul nostru penibil și neîntrerupt, mereu spre Nord, ne amenințam câinii și ne supăram de înceti-neala mersului săniilor. Adese-ori am deșteptat pe Jo-hansen care, pe când dormia, strigă cît îl luă gura, vor-bind cu Pan, Barrabas și cu alți câni, dicîndu-le: Haideți înainte câni afurisiți ce sînteți. Înainte dobitoacelor!”

„De multe ori eram așa de osteniți, încît am fi dat nu știu ce pentru a intra în saci și a dormi 24 de cias-uri mai mult. Dar trebuia să mergem înainte, și mer-geam mereu; iar când ne opriam, ne redigiam notele și hrăniam câinii. De multe ori eram nevoiți să-i batem cumplit. Ne era milă, dar n'aveam ce face...”

La reîntoarcerea sa, peste întinderile nemărginite, Nansen a fost silit să-și omoare, unul după altul, pe toți câinii. Și cu cîtă durere vorbește el despre omo-rirea acestor câni cumiți, curagioși, neobosiți, cari i-au adus atâtea foloase în greaua, dar interesanta lui călătorie:

Premierea lui Coșbuc.

Cel mai însemnat eveniment literar al săptămânilor trecute este de sigur premiarea de către Academia Română a poetului George Coșbuc, cu premiul cel mare de două-spre-zece mii lei, din fondul Năsturel-Herescu.

Faptul acesta par că așteptat de opinia publică, a fost salutat cu plăcere din toate părțile și — de astădată — toți au aprobat cu cea mai mare bucurie votul Academiei.

Pentru ce? Pentru că astăzi, fără 'ndoială, cel dintău poet al nostru e George Coșbuc, care liber de intrurirea lui Eminescu, a știut să introducă în poezia română o notă nouă, originală, tineră și fermecătoare: idila poporană, prezentată în o formă artistică.

Impresiunea activității sale se și cunoaște în lira generațiunii mai tinere, care a început să-l imiteze; putem chiar dice, că a făcut deja o școală, care negreșit are viitor, căci temelile sale se află în popor.

Eră dar un ce firesc, ca Academia să dea premiul ei cel mai mare aceluia, care de câțiva ani s'a avântat la locul prim între toți poeții nostri și prin inspirațiunile sale dă o direcție nouă lirei române.

Dl B. P. Hașdău, care din partea Academiei a primit să studieze lucrarea dlui Coșbuc, a fost de părere contrariă. Dsa a prezentat în comisiunea de premii un raport — să-mi ierte vorba ilustrul măestru — crud. Desconsiderând cu desevărire activitatea și talentul poetului, dsa nici n'a intrat în aprețierea lucrării, rezultatul unei munci îndelungi, ci s'a mulțumit numai să enuncie o suverană sentință de câteva rânduri și fără nici o motivare.

Aceasta mare nedreptate a îndemnat pe distinsul nostru academician, dl Gr. G. Tocilescu, ca în raportul seu general cetit în ședința plenară, să dea poetului o satisfacție și să dică următoarele vorbe calde:

„Iacă tot ce ne spune învățatul nostru coleg dl B. P. Hașdău asupra lucrării talentatului și mult prețuitului poet: „Chiar dacă lucrarea dlui Coșbuc ar fi originală și n'ar ave multe defecte, totuș nu merită premiul cel mare. Cartea se incheie prin:

Astfel dicând cu mânie de foc îi străbate cu spada
Peptul întors. Iar înghețul topește-i aceluia trupul.
Sboară prin gemet la umbre 'n Infern mâniașul seu suflet.

„Ori cât de tare s'ar mânia poetul, premiul cel mare nu i se poate da“.

„Noi ne-am permite, — observă dl Tocilescu, — să adaugăm la aceasta reflexiune a colegului nostru, că ori cât de multe ar fi defectele ce dsa a descoperit în opera în cestiune, aceasta merită din parte-i o relațiune mai amănunțită.

„Traducerea în versuri după epopei classice, nu este un lucru așa de ușor; când ea atinge perfecțiunea, este lucru din cele mai rari; critica poate cu oare-care cuvânt de temeiu să găsească că reu a făcut poetul de a tradus Aeneida în formele metricii antice,

că metrul antic nu se potrivește cu firea limbei noastre; că pe ici și colea se va fi străcurat câte o obscuritate, câte o necorectitudine a limbei; câte un provincialism, chiar câte un contra-sens, — dar ce sînt toate acestea față de munca titanică desfășurată, față de limba cea bogată, neașă românească, față de talentul adevăratului poet și maestru al formei? Față în fine de atâtea bucăți frumoase și de mare valoare literară ce întimpinăm în lucrarea dlui Coșbuc, în toate lucrările de pân' acum ale dsale?

„Iacă să deschidem bună oară, la pag. 66 începutul cărții a IV (v. 1—28); la pag. 129 începutul cărții a VII (v. 1—36.)

„Fie chiar ca simplă încercare de traducere, precum însuș dl Coșbuc consideră Aeneida sa; fie ca o încercare numai pe jumătate izbutită, căci tot poetul ne spune „că poate n'am priceput multe și multe s'ar fi putut spune mai bine și n'am știut acum și a trebuit să me lupt cu formele hexametrelor, cu formele de gândire ale celor vechi, cu felul lor de exprimare și mai ales cu alegerea cuvintelor românești“ — fie și ca o simplă năsuință de a atinge perfecțiunea ideală a lui Virgiliu, — credem că Academia, dacă nu poate acordă marele premiu Năsturel, va găsi cel puțin cuvinte de laudă pentru o lucrare atât de trudnică, atât de meritorie și menită ca să înzestreze literatura română cu o operă, ce puține alte literaturi cu sutimi de ani mai vechi decât a noastră o posedă“.

Și rënd pe rënd luară cuvântul membrii de frunte din toate secțiunile, în favorul poetului. Cartea s'a pus la vot și a obținut premiul cu 16 voturi contra 4.

Rareori am vădut în Academie entuziasmul care s'a manifestat la proclamarea acestui rezultat.

Sub impresiunea nemărginirii bucurii, după închiderea ședinței, grăbii la tinerii poezii să-l felicitez.

Nici odată n'am să uit momentul acela. A fost una din cele mai mari fericiri ce-am simțit în viață. Și i-am dis:

— Academia Română ț-a făcut distincțiunea cea mai înaltă. Ț-a votat premiul cel mare, considerat pân' acuma drept recunoștință pentru activitatea unei vieți întregi; premiu pe care pân' acuma nu l-au obținut decât două figure mari ale literaturii române: Alexandri și Odobescu. Poți fi mândru de succesul acesta, cu atât mai mult, că votul Academiei este aprobat de obștea română.

Emoționat și cu ochi schinteietori de bucurie, mi-a mulțumit densusul. Și petrecurăm sera împreună, o sară neuitată, în care vorbirăm de ale literaturii și mi-a spus că la toamnă are să meargă pe timp mai lung în Italia.

Aceasta mi-a fost cea din urmă sară la București. Cu aceasta impresiune plăcută plecai acasă.

IOSIF VULCAN.

Femeile devin rele din cauza bărbaților; bărbații devin rei din cauza femeilor; — deci cumpăna e dreaptă.

*

Dacă ești gelos de nevasta ta, fă-o să creadă că ești înamorat de prietena sa.

*

Frumuseșea e un bine pentru . . . alții.

Concurs pentru novelă.

Subsemnata redacție, dorind să dea un indemn de emulare pentru finerii noștri scriitori și astfel să contribuie la ridicarea literaturii noastre beletristice, publică

concurs pentru cea mai bună novelă

originală, inedită, scoasă din viața noastră socială ori din istoria națională.

Premiul este

una suta de coroane.

Se cere ca lucrarea să fie nu numai relativ cea mai bună între cele concurente, dar să aibă și valoare literară.

Estensiunea, cel puțin de o coală tipărită, ca a „Familiei“.

În cazul de egalitate, premiul se poate și divisa.

Terminul concursului, 1/13 august an. c.

Lucrările scrise cu mână străină și nesemnate de autor, însoțite de un plic închis care să conțină numele autorului, iar din afară un motto scris și în capul novelei, sunt a se trimite la redacția „Familiei“ în Oradea-mare (N. Vărad) Ungaria.

După terminul indicat, o comisiune de 3 bărbați de litere, rugați din partea redacției, va ceta scrierile intrate și va judeca în privința decernerii premiului.

Novela premiată se va publica în „Familia“ și un an de zile autorul nu o va putea reproduce aiurea.

Oradea-mare 1 maiu 1897.

REDACTIA „FAMILIEI“.

Ilustrațiunile noastre.

Francisca da Rimini. În „Comedia Divină“ a lui Dante, este o parte, Infernul, în care se descrie ce a văzut densul în Infern, condus de Virgilius. Între altele, se zugrăvește amorul nenorocit al Franciscăi da Rimini și al amantului ei, cari neputând să fie fericiți, se unesc prin moarte. Acuma spiritele lor îmbrățișându-se cu dragoste, zboară vecinic în văzduhul infernului, și nu e chip să poată scăpa de acolo, căci pe poarta infernului sunt scrise cuvintele: „Renunțați la ori ce speranțe, cei ce intrați aici!“

Palatul regelui Greciei în Athena. Sărmanii Greci, o pățiră. Au pornit să ia Creta și au mâncat o bătaie, ba mai multe. În Athena nemulțumirea și indignarea poporului amenință chiar tronul. Din incidentul acesta publicăm ilustrația care represintă palatul regal din Athena.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Solri literare și artistice. Dl. *Septimiu Sever Sevela*, licențiat în litere și filosofie, a scos în broșură studiul său intitulat „Românii în revoluțiunea lui George Dózsa (1514)“. — *Baritonistul Dimitrie Popovici*, care acuma e angajat la Opera din Stuttgart, va vini în curând la Sibiu, unde va cânta cu reuniunea română de muzică în oratoriul „Ilie“ de Mendelssohn. — *Dl. Ioan Dămian*, hîne cunoscut la Sibiu din concertele Reuniunii române de muzică, făcând la Berlin studii mai înalte de muzică, a fost angajat pentru

opera regală de acolo. — *Dșoara Agatha Bărsescu* va juca zilele acestea în teatrul german din Brașov. — *Dșoara Rosalia N. Pop*, învățătoare diplomată în lucrul de mână la Cluș, a dat sub tipar o lucrare intitulată „Instrucțiune pentru a învăța desemnului de croit fără instructor“.

Povătuitorul studiului limbii române în clasele primare. Dl. profesor din București, I. Manliu, a scos la lumină acolo anul trecut o lucrare prețioasă. În prefață autorul discută progresul culturii naționale în România și susține că cestiunea cultivării acolo nu e nici serioasă nici națională. O nepăsare se arată pretotindene. Nici școala, nici Academia, nici literatura nu-și fac datoria. Nu-i vorbă este mult pesimism în espunerile dsale, inse ele conțin și oareș-care adevăr, de care ar trebui să țină cont cei competenți. Lucrarea și ideile dlui Manliu au fost discutate și în comisiunea de premii din sesiunea de acuma a Academiei și la propunerea acesteia cartea s'a premiat cu 2000 lei din fondul Adamachi. Editura librăriei Socec. Prețul 6 lei.

De la Români din Turcia europeană. Acesta e titlul unui volum de peste 600 de pagine în 8° mare, apărut încă la 1895, cuprindend un studiu etnic și statistic asupra armănilor, cu aproape una sută de gravuri și cu o hartă etnografică, de dl. Ioan Nenițescu. Lucrarea aceasta a fost premiata anul trecut cu 5000 de lei; autorul a presintat-o și pentru premiul cel mare de 12.000 lei din anul acesta, — dar poate tocmai pentru considerația că a fost odată premiata, n'a obținut majoritate. Lucrarea e din cele mai interesante, căci descrie o ramură de români încă necunoscută și ne dă multe informații despre limba, traiul și obiceiurile lor. Prețul 16 lei.

Documente istorice. A apărut la București un mare volum în cvart, cuprindend „Documente private la Istoria Românilor“ 1552—1575, culese, adnotate și publicate de Nic. Densușianu, care le-a introdus cu o prefață prețioasă. Acest volum este al doile, partea 5, din publicațiunea Hurmuzachi, care se publică sub auspiciile Academiei Române și ale Ministeriului cultelor și instrucțiunii publice. Documentele publicate în acest volum privesc mai cu seamă istoria Românilor de dincoace de Carpați.

Lexicon. Cunoscutul profesor, dl. dr. Grigorovița, autor al marelui dicționar și al gramaticii limbii rusești și fost preceptor de acest studiu pe lângă principele moștenitor Ferdinand al României, a scos o carte pentru militari, care e menită a aduce poate în curând cele mai mari servicii. E un manual intitulat „Lexicon de campanie român-rus-bulgar-german“, cuprindend tot materialul de vorbe și conversațiuni ce ar trebui să schimbe militarul român la un contact oare-care cu armatele învecinate. Cartea se află de vîndare la librăriile Socec și Müller, e legată în pînză și costă lei 3 și 75 bani.

Concerte și reprezentații teatrale. *La Urvin* tinerimea română diletantă a dat a doua zi de Paști concert și reprezentație teatrală. S'au cântat piese de I. Vidu, Porumbescu, Dima, Kárrász, s'a declamat o poezie de Iosif Vulcan și la urmă s'a jucat „Ruga de la Chiseteu“ comedie populară cu cântece de Iosif Vulcan. — *La Ticvannul-mare* reuniunea română de cânt și muzică „Armonia“ a arangiat tot în luna Pașcilor o serată musicală-teatrală urmată de dans. S'au cântat compoziții de Henri, Dimitriu, Vulpian, Dinicu, Decker; apoi s'a represintat „Florin și Florică“ vodvil de V. Alexandri. — *La Arad* societatea de lectură a